

Telegraful Roman

Apare Marti, Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an 24 corone.

Pe şase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Manifestul Domnitorului

Maiestatea Sa, regele nostru Carol a dat, cu prilejul păcii făcute la Brest-Litovsc cu Ucraina, următorul manifest:

Către naţiune!

Mulțumidă ajutorului milostiv al Atotputernicului, am încheiat pace cu Ucraina.

Armele noastre biruitorare și politica noastră de pace, sinceră și continuată cu stăruința neobosită, îl au adus primul fruct al luptei de apărare, parte din existența noastră.

Împreună cu națiunea supusă la grele înverziri, am încrederea că, după prima încheiere imbuscătoare a păcii, în curând pacea generală va saluta omenirea saferindă.

Sab impresiunea păcii cu Ucraina, privim cu simpatie spre tinerele popoare sărădători, cel dinții între dușmanii noștri în a cări inimă s-a desfășurat sentimentul iubirii de aproapeau; un popor, care încoronându-și viațea dovedită în numeroase bătălii, și a luate curajul să dovedească, pe față și prin fapte, convingerea sa mai bună, și ca cel dinții să desfășeze de tabere dușmanilor noștri, în scop să împreună năzuințele sale cu puterile noastre în interesul ajungerii fără mari, care ne este de aici înainte comună.

Dacă dela primul moment, când am pășit pe tronul glorioșilor mei înaintași, m-am unit în gând cu națiunea, în ceeace privește hotărărea rezoluției de a purta pâna la obținerea păcii onorifice răsboiul ce ni s-a impus, cu atât mai vîrtoasă ma unesc cu dânsos în cearșisure acestea, când s'a făcut primul pas spre ajungerea tântei.

Purând admirare și recunoaștere plină de iubire; pentru vitezele mele trupe, care dovedesc stăruințe aproape supranumisă și sănătate de ferite fără parere, precum și pentru cei de acasă, cari aduc nu mai puține sacrificii, — cu deplină încredere prevezînd în viitorul apropiat și mai ferici.

Atotputernicul să ne dăruească putere și stăruință să putem dobândi, nu numai, pe seama noastră și a credincioșilor noștri aliați, ci și pe seama întregii omenimii, învingerea hotărătoare a păcii.

12 Februarie 1918.

Carol m. p.

Dr. Alexandru Wekerle m. p.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrație ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45. Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înăpoliază.

INSETIUNILE:

Un sir cu litere mărunte pentru întâia oară 30 fil., pentru a doua - și la treia oară cîte 20 fil.

Pentru inserare mai mare după învelită.

Ordin către armată

Incertând, conform declarării rusești, starea de răsboi cu Rusia, Maiestatea Sa Monarhul Carol a dat următorul ordin către armată:

Armata de milioane ruseasca este pe cale să depună armă ridicată împotriva Monarhiei.

Momentul acesta nu voiesc să treacă fără a lăsa aminti cu un cuvânt către putere mea armată!

Inainte de toate îmi îndrepătrundăriile spre zilele grele, de săptămâni și luni, când puterile combinate ale Austro-Ungariei, conduse de dorințele de pace ale neînălțatului meu unchiu mare, au avut să suporte aproape întreaga povare a primei năvăliri rusești.

Tot ce s-a îndeplinit mai târziu în colaborare credincioasă cu brații noștri aliați, își are izvorul de putere în proba acelui foc.

Ca să avem primăvara della Goritz și Tarnow, a trebuie sădam jertfe de sânge dureoase în primele bătălii polone și galiciene, și în cea dinții earnă din Carpați.

Recopetuz Lembergul, cucerirea Ivangorodului, a Brest-Litovscului și anul 1916, îl căruj săfărăz glorioz mi a fost dat să-l ajung în calitate de conducător al armatei în mijloc credincioșilor mei, totușu rezultatele acestea abea sărăcău și pută închiipui fără avânt și cărujul de a se jefui dovedește în perioada aceea dela început.

Marea prăbușire rusească a primiț cea dinții lovitură la San și Dunăre. Recunoașterea aceasta va forma, pentru toate timpurile, una din cele mai strălucite tradiții în istoria patrii.

Inca năsosit clipa, în care să pot chemă răsboinici mei la căminul de casă, dar înțocarea lor îl aduce noastre are să sosescă, și atunci popoarele mele vor putea să dobândească din amintirile îndărătoare ale fapelor vietiești săvârșite de fiil lor, puterea necesară penitru recladire și pentru o nouă prosperitate.

Dumnezeu să ne ajute.

14 Februarie 1918.

Carol.

Din parlament. Camera ungărașă a înuită sedință Sâmbătă în 16 I. c. Președintul Szász deschide sedința la orele 11 și parțează în calde cuvinte pe contele Carol Khuhen-Héderváry, răposat în dimineață acelor zile.

Contele Szász își exprimă dolul în numele său și al partidului Intemeietor și confund de răposatul Khuhen-Héderváry.

După aceasta, la propunerea președintelui Szász, camera hotărăște să se aducă la cunoștință tronoului, din prilejul încheierii cu Ucraina, omagile cămerii și bicamurii să fie înămărită.

Noul ministru de finanțe, Alexandru Popovics depune pe birosi camerei prezentul de lege pentru indemnizările pe două lumi.

Proxima sedință se tiene în 19 Februarie la orele 10 înainte de ameza.

Articolul de lege XX din 1848

(§) Abia a trecut o lună de zile, de când contele Apponyi, ministrul nostru de culte și instrucțiune publică, a prezentat dietei țării un proiect de lege, a căruia menire ar fi: «execuțarea succesișă» a articolului de lege XX din anul 1848.

In proiectul acesta se dispune, că bisericile amintite într'insul să se înestreze din partea statului, — în loc de ajutoarele anuale de pâna acum luate în bugetul statului, — cu un capital fundațional spre scopul, ca din interesele aceluiu să-si acopere bineînțelesă sarcinile impreună cu administrația sa internă, să si ureze credincioșii de contribuții grele bisericetei de pâna acum și să-și aminteze fondul de pensiune al prețimiei.

Si anume: 225 milioane de coroane oferă statul spre scopul acesta dispunând proiectul, ca din suma amintită:

1. biserica reformată să primească 126 600,000 cor.

2. biserica luterană din părțile transilvănene (căreia aparțin în deosebi concetenții noștri săși) 12.000,000 coroane,

3. biserica unită din sănătățile clericalilor să se trimită 25, din al mirenilor 75, din toți aceștia 25 să se trimită de pe teritoriul confunției militari.

4. biserica unitării 6 800 000 cor.

5. izraeliții 25.000,000 coroane.

După prima ceterie a proiectului din chestiune se impune dela sine intrebare, cum de biserica noastră gr-orientală lipsește din enumerarea de mai sus, și cum de munăția statului se manifestă numai față de biserice cuprinse în proiect, iară acasă din urmă nu este nici cel puțin amintit. S-ar putea crede, că preterea acestei jignitoare a bisericii noastre își va avea baze legale în art. de lege XX din anul 1848, a căruia executare voie să fie proiectul acesta de lege. De aceea nu va fi fără interes a cunoaște textual dispoziția acestor legi — aduse în zile de asemenea istorice — cu provocare la care ne ajunge atât umilire.

Lăsăm să urmeze legea aceasta constatătoare din 8 paragrafi:

§ 1. Religiunea unitară se declară de religiune recipiată.

§ 2. Cu privire la toate confesiunile recipiată din partea acestei se stărește, fără nici o deosebire, o egalitate și recipiată absolută.

§ 3. Reconfiuntele bisericești și scolare ale tuturor confesiunilor recipiată au să se acopere din visiteria statului și pentru aplicare în amănunt a acestui principiu, ministerul va prezenta, după consultare prelașă a respectivelor biserici, proximele legislării un proiect detaliat.

§ 4. Frecentarea scoalelor confesiunilor recipiată se permite fără deosebire de lege, în mod reciproc, ori și cui.

§ 5. Ministerul va lăua măsuri, ca soldații aparținători unei confesiuni recipiată să fie provăzuți cu preoți militari de legea lor.

§ 6. Dispozițiile articolului de lege din anul 1844 se intind și asupra credincioșilor aparținători biserici greco-ortodoxe.

§ 7. Pentru cazul, când în vremea comunității o parte a populației de ritul greco-ortodox să-părăsească și ar trece la altă confesiune, biserică vechea din comunitatea rămasă și pe mai departe în posessiunea credincioșilor de religiuni de mai multe chiar și dacă cei trei ar fi în majoritate; deci întră că ar fi supe dispozitiile foștilor administrativi și în timpurile mai multă cazuri de controversă analogă, vor fi rezolvate în sensul principiilor de mai sus. Cu toate acestea starea lucrurilor de față, în virtutea principiilor legii acesteia, prin recuperări retroactive nu se va putea conturba. Dint motivul acesta soartea bisericii acelora, cu privire la care părăsesc și părăsesc în ziua de 1 Ianuarie a anului curent nu să pornească nici o procedură, precum și a acelora, cu privire la care forțile politice au adus decizune, — nu o mai poate discuta.

§ 8. Asigurându-se prin aceasta, sub supravegherea statului, după rezolvarea la bisericii gr.-or. în afacerile sale religioase și scolare, ministerul ungar va convoca în acest scop, în timpul cel mai scurt, — la tot cauză înainte de săptămâna proxime ale dieței, — un congres ales de întreaga confesiune, ai cărei membri și părăsind organizarea lui va fi normată prin lege, să fie considerate la populația de limbă diferită de aceasta din urmă, aleșă în proporție, ca din sănătățile clericilor să se trimită 25, din al mirenilor 75, din toți aceștia 25 să se trimită de pe teritoriul confunției militari.

Cum se vede, prin § 1 din articolul acesta de lege, numărul confesiunilor recipiată de la părăsirea acestei constituente se impune dela sine intrebare cu una nouă, și anume cea unită, care de asemenea se reconoase de recipiată; pe de altă parte conform curentului liberal al anului 1848, se anunță în § 2, că cu privire la religiunile recipiată are să dominească de aici înainte principiul egalității și al reciprocității absolute.

Revenind la dispozițiunile cuprinse în § 1, observăm că în felul acesta în Ungaria se figură în anul 1848 ca confesiunile recipiată: biserica rom. catolică, și anume din vremurile cele mai veci, sub numirea aceasta o afiamă însă pentru prima dată în art. de lege XII din anul 1550; a figurat mai departe ca atare biserica protestantă (reformată și luterană) și anume în urma păcii din Viena (1606) și Linz (1645) de pe la începutul secolului al XVII-lea, formal și definitiv se reconoase starea de drept public din art. printr. art. de lege XXVI din anul 1791. Tot în anul 1791 printr. art. de lege XXVII să se declară de religiune recipiată cea gr.-orientală și gr.-catolică, iar prin art. de lege XX din anul 1848 cea unitară. Prin aceasta nu s-a încheiat numărul religiunilor recipiată, căci și mai rămasă cea izraelită, care a fost părăsita în timpul din urmă numai tolerată, iar credincioșii ei au fost excluși dela exercitarea drepturilor.

* In art. de lege citat și statutul recipiată inter biserică rom. catolică și cea protestantă, cu privire la credincioșele mărite, — care se consideră de vîlă și în cauză, că se încheie înaintea protestanților, și cu privire la libera recerca a ori și căruia credinciosi de la biserică la altă.

turilor politice, ba și cu privire la drepturile private erau supuși unor restricții. În anul 1807, în art. de lege XVII îl sădău și lor drepturi politice, și cu privire la drepturile private libertate neînsemnată, iar în anul 1893, prin art. de lege XLII i se recunoaște și religiunii israelite caracterul de religiune recipiată.

Inainte de a trece la aprecierea art. de lege XX din anul 1848, să clarificăm mai de aproape terminul de «religiune recipiată», care își are însemnatatea de drept public, și se referă la raportul, ce există între biserici și stat.

Biserica este o corporație a oamenilor intențiată spre scopul de a face pe credincioșii părțea de împărăția cerului. Până când statul și respectivele legături să nu înotă de existența corporației acesteia, ea este considerată de o societate privată, tolerată, sau poate chiar persecutată. Faptul, că o religiune este recunoscută de stat, prin legile sale, de recipiată, însemnă că statul o consideră de corporație de drept public, îl recunoaște autonom și organizația internă, și nu numai îl permite exercitarea în public a ritului, ci el însuși o ia sub acoperire și îl asigură prin organele sale toată libertatea.

Istoria ne arată că fiecare biserică a trebuit să poarte lupte seculare, ca să îi se recunoască caracterul de instituție de drept public în sensul de mai sus, și la una i s'a recunoscut mai de temporu, la alta mai târziu, iar în privința aceasta articoleul de lege XX din 1848 a pus coroană acestei evoluții, nu numai prin faptul, că a integrat numărul religiunilor recipiate creștine, dar și prin dispozitivele său 2, prin care se declară toate confesiunile recipiate de egale, iar cu privire la acelea «recipitate» ca postulat obligatoric.

(Urmăzoa.)

Domnitorul în capitală

— Întors din Ardeal. — Jurământul noilor miniștri. — Declarațiile regelui. — Plecare.

Maiestatea Sa, Regele Carol, întors de la frontul urdean, unde a primit revistă asupra trupelor, s'a opri în II. Lc. a Bucăpădesti. În cîstelul ei dela B. a primit în audiție particulară mai întâi pe ministru președinte Wekerle, la căruia raport a numit pe contele Béla Séreghy ministru de agricultură, și pe Alexandru Popovics ministru de finanțe. Noi miniștri au depus jurământul, apoi s-au prezentat în audiția domnitorului.

După o oră Maiestatea Sa a plecat la gară, pentru a-și urma călătorie. Pe străzile în podobote cu drapiile i s'au făcut ovăzuri din partea locuitorilor Budapestei.

În gară Maiestatea sa, întrinșindu-se cu primulul capital, a spus că a facut o călătorie neîntreruptă de 2600 de kilometri. Pe urmă a continuat astfel:

— Obosela acestui drum lung n'șimtse, pernucă ziaua de astăt este una din cele părți mai ferice ale vieții mele. Paca cu Ucraina este primul pas serios spre pacea generală, care este unul din scorurile mele de căpătenie. Când am ajuns în capitala ungă și am zădit lumina adunăturii, mi-a căzut binde bucuria rădinoasă, ce am observat pe fețele oamenilor.

După aceasta regale a zis, că invazia română n'a cauzat în Ardeal puțină, că e să presupun. Ardealul a scăpat de păgubiri mai considerabile și munca de re-clădire va putea acum să înainteze repede.

Trenul de curse special, în acela saloan Maiestatea Sa a mai acordat căvea audiencie, a plecat din gară la ora 1 și s'era după amiază, iar seara a sosit la Viena.

* Ministerul de culte definează în rescripții său 2435 ex. 1887 prez., starea de drept public a religiunilor recipiate în modul următor: «Expresiunea de religiune reciata însemnează punerea sub scutul legilor a religiunii respectiv, apărarea și asigurarea drepturilor aceleia prin legi; mai departe însemnează, ca prin recipierea aceia credincioșii respectivi se fac pentru todeanu părții de anumite drepturi religioase și politice.

Răspunsul lui Wilson. Dela Washington se deosebează, că președintul Statelor Unite, Wilson, a jinut în 12 l. c. în față congresului o cuvântare, unde se dă răspuns ministrului de externe Czernin și cancelarului imperial german Hertling.

Observările lui Wilson la adresa conținutului Czernin sunt finite în ton simpatic și călduros. Despre discursul cancelarului însă Wilson nu are același bună părere. Președintul este de cărdină, că actualul cancelar german, Hertling, nu voie bate precis și nu-i convenient în față a fi.

Cu atât cuvinte, Wilson respinge din nou intrarea în învoială în chestiunea de pace generală.

Camera imperială a Germaniei se va întruni joi, în 21 Februarie, când cancelarul Hertling se va ocupa și cu răspunsul lui Wilson.

Discursul lui Lloyd George. Cu prilejul discursului săptămânularul la mesajul de tron, în sedința din 12 l. c. a camerei de ținere engleze, ministru președinte Lloyd George s'a folosit de prilej pentru a răspunde declarărilor de pace rostite de cancelar Czernin și de cancelarul Hertling.

Lloyd George vorbește să dovedească cu orice preț, că de datele acesteia, și în deosebi a cancelarului german, n'ar cuprinde condiții de pace de moderare pentru lichidarea pacii generale.

În altă parte a discursului său, Lloyd George vorbește pe față de situație critică și expune în culori negre, cum pe frontul vestic puterile centrale își pot acuza tramele liberate de pe frontul răsăritean.

Stiri politice

— Ministrul ad-interim. — Ședințele comisiunii dreptului electoral. —

Ministrul de culte și instrucții publică, contele Albert Apponyi, a plecat cu motive sanitare. În concediu pe către săptămâna. Maiestatea Sa a încredințat ministru său portofoliul, contei Mauriciu Esterhazy, conducerea ministeriului de culte și instrucții publică, până la întocmirea titularului.

A doua ședință a comisiunii dreptului electoral s'a ținut în 12 l. c. S'a ocupat în deosebi cu datele statistică. S'au emis unii dintre oratori și-au exprimat îngrijorările cu ranor la dreptul de vot ce l'vor primi naționalitățile prin noua lege electorală.

Deputatul Ludovic Náray a susținut, că democratizarea jării este lucru mai însemnat, decât frica de naționalități. Náray este de părere, că baza îndepărțirii de vot să fie terminarea de 4 clase primare. Ministru Vaszonyi asemenea nu împărtășește credința acestora, cari se tem de naționalitate, și nu îllă motivată cerere de a se da drept de vot numai acelora, care să scrie și vorbi în limba maghiară. Este de aici, zice ministru, dacă în general său și scrie și scrie.

In a treia ședință, din 13 l. c., c. la 15 mai înțîi cuvântul Dr. Eugen Balogh, din partidul muncii, Balogh, fostul ministru de justiție în cabinetul Tisza, declară, că este aderenț la desvoltarea democratică; dar, în chestiunea dreptului electoral a apără totdeauna punctul de vedere, că o asemenea reformă nu trebuie să pericleze caracterul național al statului ung. Vorbitorul nu este multumit cu unele părți ale proiectului, pe care îtoții îl primește în cînd, că la desbaterea specială se vor introduce modificări necesare.

După unele obserwări ale ministrului Vaszonyi, urmează la cuvânt deputatul Mihály Bízony, care afă că proiectul corește cerințelor timpului. Năr. expieci, deced pentru dreptul de vot al văduvelor răsboiului.

Nicolae Kostyld (din partidul muncii) ține că guvernul a greșit, că și ales vremea de față pentru a pună la ordinea cuvânta problema dreptului de alegere. Proiectul actual primejdijează mari interese naționale. Tendința principală trebuie să fie, ca în parlament să ajungă elementele cele mai bune și cele mai de încredere. Proiectul nescriselor lui Kostyld și să îl mană-de-magogilor mijlocie de agitație. Vorbitorul arăta, că este contracince între declarările prim-ministrului Wekerle și ale contei Apponyi cu privire la putința unui compromis. Proiectul îl primește în general.

Prim-ministrul Al. Wekerle spune, că nu corespunde aderenței națională și deosebirea de vederi între dreptul și complicitatea cu văduvele răsboiului împărtășește punctul de vedere, că guvernul jne cu tărie la primul fundamentală cuprinse în proiect, eu raport la largirea dreptului electoral și la curățenia alegerilor. În principiile acestei, zice prim-ministrul, nu este

cu puțină să se facă *nici un fel de compromis*.

Deputatul săs dela Bistrița, Dr. Rudo'l Schaller, nu este pentru largirea dreptului electoral în felul expus de proiect.

Sedinta după această, se ridică.

In sedința din 14 Februarie au întrevenit deputații din partidul muncii: Eleman' kálabffy, baronul Emeric Ghillyán, Alfred Pál, Ivan Rakovsky, Carol Negrete. Toți vorbitorii au primit proiectul în general și băză pentru desbaterea specială, au statut și asupra părților, care le consideră de grija.

In 15 Februarie comisiunea și-a continuat ședințele. Deputatul Stefan Szabó, din partidul agricultorilor, critică proiectul.

Mersul răsboiului

Telegrame oficiale dela biroul de presă al ministrului președinte

Raportul statului nostru major:

Budapestă, 13 Februarie. (Of.) Nici un eveniment răsboinic de importanță.

Budapestă, 14 Februarie. (Of.) Nici un eveniment deosebit.

Budapestă, 15 Februarie. (Of.) Fapte de însemnată nu s'au petrecut.

Budapestă, 16 Februarie. (Of.) Nici deosebit.

Budapestă, 17 Februarie. (Of.) Nici o întâmplare deosebită.

Şeful statului major.

Raportul statului major german:

Berlin, 13 Februarie. (Marele cartier general). Frontul *vestic*: Grupurile de armate ale principelui de coroană Rupprecht și principelul moștenitor german: Detasamentele mari de marini, înaintările impotriva flinie belgiene la sudvest Mannenkensvre, an adus prizonieri 2 ofișeri și 26 soldați.

Grupul de armate al principelui moștenitor german: La nordvest și la est de Reims dusmanul a desvoltat via activitate de reconstruire, aruncând în luptă unii de marini belgieni. Înaintările impotriva flinie belgiene la sudvest Mannenkensvre, an adus prizonieri 2 ofișeri și 26 soldați.

Grupul de armate al principelui Albrecht de Württemberg: Activitatea răsboinică s'a redesfășurat din cînd în. În luptele aeriane, pe fronturile germane, dusmanul ai pierdut 20 baloane capitive și 151 aeroplane, dintre care 67 au căzut lângă linile noastre, cetelele dincolo de liniile dusmanului. Noi am pierdut în luptă 68 de aeroplane și 4 baloane captive.

Pe alte fronturi nici o noutate.

Berlin, 16 Februarie. (Marele cartier general). Frontul *vestic*: În unele secțoare active de tunuri, care speră să se întrețină în Champagne, între Tahure și Ryport. Întreprinderi mai mici de infanterie noastre în Flandri și la sud de Tahure s'a desfășurat foc viu de tunuri.

Pe celelalte fronturi nimic nou.

Berlin, 17 Februarie. (Marele cartier general). Frontul *meridional*: Grupul de armate al principelui de coroană Rupprecht: În Flandri și în Artois s'a redesfășurat erăș focul. Din lupte mai mici de infanterie, lângă Cherisy și la sud de Marcingo, am adus prizonieri.

Grupurile de armate ale principelui moștenitor german și ale principelui Albrecht de Württemberg: Din vreme s'a potențiat focul la Tahure, și lângă Ryport, pe teritoriul știință al Meusei, și în Sundgau.

Aviatorii noștri au atacat cu bombe în naptea de ieri Londra, Dowerul și Dürkheim, pre-un și puterile dusmane de pe mare pe fjordul nordic francez.

Frontul *răsăritean*: Pe linia rusească încrezători liniștită Luni, în 18 Februarie, la 12 ore la amiază.

Pe alte fronturi nimic nou.

Ludendorff.

mixtă, după împrejurările etnografice și doar poporului.

III. Evacuarea teritoriilor ocupate se începe înțădată după ratificarea contractului acestuia. Părțile interesate vor stabili modalitățile evacuării.

IV. Părțile contractante înțădată după ratificarea contractului vor lua firul diplomatic și consul r.

V. Părțile contractante renunță împreună, la restituirea speselor de răsboi, adegădui la eroagăurile facute de stat spre spore răsboiului, precum și la pagubelor suferite de stat prin măsurile de răsboi luate pe teritoriul operațiunilor.

VI. Ambile părți permit întoarcerea în patria lor a prizonierilor. Intrucât nu încravă, să ramână unde se află acum sau nu doresc să călăorească în altă țară. Chestiunile impunute cu acestea se vor statui în contract separat.

VII. Părțile contractante predau până la 31 iulie a. i. anul următor prisoșii produsei economice și industriale. Capitala marilor și preții le vor stabili o comisie înțădată încă din cînd se va închide contractul de pace. Circulația de mărfuri până la încheierea contractului comercial definitiv și cel mult în șase luni dela închiderea părții generale, are să fie stabilită prin conveniune provizorie.

Ucraina nu reflectăază la favorurile acordate de Austro-Ungaria Germaniei sau altor ţări, cu care are unii vamali. Din partea Ucrainei, în temeiul reciprocității, asemenea au valoare acestea hotărâri.

VIII. Raporturile de drept public și privat, schimburi deținutorilor și ai intercalilor civili, chestia amnestiei, soarta corăbierilor de conținut sjunse pe măna dușmană, se regulează prin contracte speciale.

IX. Conditiile cuprinse în acest tratat de pace formează întregul anumitor individualizări.

In holără finală se dispune, ca acest tratat de pace, — care este redactat în limbile germană, maghiară, turcească, bulgară și ucraineană, — să se ratifice, și documentele despre ratificare să se schimbe în Viena căt mai curând.

Ajutoare familiare preotilor

In sfacerea cu ajutoarele familiare pe seama preotilor după numărul copiilor și după alți membri, cari trăiesc în familia preotilor, am publicat normativul ministerial cu scopul, ca să se poată de la vreme orienta proiectarea noastră. Am dat și modele de cerere pentru ca lucrarea să fie imprimată, și să se facă cu mai mare însemnare.

Am dispus, ca să fie pentru fiecare punct din cerere document în ordine. Ca document se cer pentru prunci, extras matricularul dela forul civil, sau extras familiar cumulativ pentru toți prunci, tot dela matriculantul civil.

Pentru celelalte membri din familiile preotului se cere aderenția dela oficiul comunal, care să constate starea lucrului.

Ca lucrările să fie înaintate încât după o controlă amănunțită, ca să se evite retrimitere dela consilior pentru întregire, respective completare, am luat măsuri, ca actele să se adune la oficiul protopretoral, ca aici să fie supuse la un control sever, și de aici să se ceară întregiri.

Cu toate aceste cererile până acum au intrat defectuos, anume: dela unele lipsesc extras familiilor pentru copii, dela unele lipsesc documentele pentru membrii familiei, cari locuiesc în familia preotului, și care sunt avizati la susținerea lui.

Delenii au intrat numai documente pentru membrii din familiile, nu și cerere însă pentru asemenea ajutor.

Să înfăgeze de sine, că la cererile defecțioase se cer să se aducă în urmăriile necesare prin respectivile oficii protopretilor, până să vină foaia încetă date, va trece un interval de trei luni dela data circulației ministeriale, și se pierde și favorul, ca adesea se să vorzeze evenimentul cu începerile din 1 Iulie 1917.

Aducem aceasta la cunoștință publică cu scopul, ca cei interesati să poată face mai cu înțeles și mai cu iuțime întregirile trbucioase.

In special însă aşteptăm, ca oficile protopresoriale să controleze cererile, și unde se află defecte, să cercă delăturarea acelor, aceasta în interesul bine înțeleas al proiectei.

Voișteanu.

NOUTĂȚI

Schimbul internațional. Cu privire la schimbul internațional între Austro-Ungaria și Rusia în urma convenției încheiate în 31 Ianuarie a. c. la Petrograd între comisurile austro-ungare și ruse s-au lăsat în holără. În curând vor fi transportați în patrie lor: a. femeile și copiii, b. bătrâni și adulți de peste 40 de ani, c. copiii de 16-45 ani, daca nu sunt ale marii de mijloc, d. medici și preoți răi considerate la etate. Persoane de altă categorii pot fi lăsate în patrie lor prin invocări reciprocă a guvernelor. Dacă cineva a fost dus de la locuința sa sălătoare pe teritoriu român, va avea să aleagă spre a fi dus sau la locul de mai înainte, sau în patria sa.

A murit Kuan Héderváry. Din Budapesta se vestește moarteasă comitelui Carol Kuan Héderváry, fost în mai multe rânduri ministru-prezident ungur. El a înființat partidul național al muncii, care în alegerile dela 1910 a obținut majoritatea. În timpul din urmă era prezident al acestui partid. Să bucură totdeauna de mulți încredere la curte. A început din vîrstă Sâmbăta în 16 I. c. în etate de 69 de ani, în urma unei pneumonii, înmormântarea i-a săfuit ieri, Luni, la Hédervár în cavaoul familial.

Pentru orfelinat. Dr. Iosif Drăgoiu, preot campestru din Gobureu, dieceza Caransebeșului, a colectat dela

soldații regimentului de infanterie nr. 31: 334 (rei sute treizeci și patru) coroane pentru orfelinatul ort. român.

Ucraina. Berliner Tageblatt are în unu din numeri ultimi o frumoasă expunere despre Ucraina. Statul acesta nou dispune de un sufl de deosebit, său și literatură proprie, cu voici naționali, cu legături și propoziții salutare. În ceea ce privește primăvara, a vorbit și de călătura ucraineană. La anul 1720 era strict interzis să se înăramească cărți în limba ucraineană. În 1876 s-a luate dispoziție asupra impozită reprezentării pieselor ucrainene. Cu toate acestea cultura a înaintat, și cu căt era mai mare opriștele, cu atât mai mult sporesc numărul pieselor dramatice, cu subiecte din ponor. Până și în cercurile înalte rusesci erau des căutate poezile vestitului poet Sevcenco, întitulată Cobza.

Contra submarinelor. Din Newyork se anunță că vicepreședintul comitetului de marină în o vorbire a să a declarat, că a afiat mijloace pentru combaterea de transport, ca ele să nu mai poată fi scufundate.

Căsătoria unei văduve. Un domn din Caspovia s-a înșurat înainte cu un lanț de soție o doamnă a cărui bărbat ofiter, cum dovezădele acte oficiale, a murit într-o misiune de război. În căsătorie încășată să născăt de curând văduve. Bărbatul, cresut mort, a trimis acum o telegramă, în care văstăcea că, scăpând din captivitatea dușmanului, a pornit către casă.

† Ana Avram Stoica, văduvă preoteasă în Viștea de sus, după lungi și grele suferințe, împărățăstă cu sf. Taine, și a dat sufletul în mâinile Creastelorui. În 9 Februarie n. 1918, este de 65 ani și după o văduvie de 35 ani, Rămăștele pământene ale răposători său au fost supuse vecnicia odină în cimitirul bisericii din Viștea-superioră în 11 Februarie la 1 ora p. m. Odihnească în pace!

Noi academicieni francezi. Academia franceză de științe a tîntuit sedință pentru alegere de membru noi. Au fost aleși: pictorul englez Brangwyn, belgianul Lett-Hove și regina Maria a României.

† Nicolae Lupaș, proprietar în Galeș. În estate de 63 ani, după o secură boală și a dulzilei în mână Creastelorui Mercuri, în 6 Februarie n. 1918, la ora 8 seara, Rămăștele pământene au fost așezate spre vecnicia odină Sâmbăta, în 9 Februarie n., la ora 2 d. a., în cimitirul ort. rom. din comuna Galeș. Odihnească în pace!

Subscrieri la imprumuturile de răsobol. Pe teritoriul ocupat al României s-au semnat la săptămâna impreună cu răsobolii și austriaci 51 milioane de coroane, 29 milioane săi subscrise la cel austriac, și 22 la cel ungar. Cercurile civile au participat cu 32 milioane coroane și anume cetățenii noștri de acolo și firme austro-ungare aflate în România. Cercurile române au participat asemenea ca dovadă că reprezentanții noștri de acolo se bucură de simpatia cetățenilor români.

Un vechi clopot. Cu ocazia unei recăvriri clopotelor sau un clopot și dela biserică noastră din comuna bihoraneană Sân-micăluș român, înaintate de transportare au arătat învățătului episcop titular Ioan Karácsonyi clopotul acesta, din cărui inscripție s'a dedus că are o vechime de cel puțin 400 ani. A fost turnat pe la sfârșitul secolului al X-lea. Sân-micălușul și vecina comună Nagymáriu formau proprietatea familiei Toldi. Clopotul — zice numul învățăt — a fost făcut prin mijlocirea membrilor de atunci ai acestei familii.

Trecând prin Elveția. Din spitalul de rezervă Nr. 2 primim următoarele sururi cu data de 28 Ianuarie 1918: Vă aducem la cunoștință și vă rugăm să binevoiți a publica în Telegraful Român stirea despre primele în care ni se făcă trecând prin Elveția. Afăndu-ne întră dințumană, în Italia și apoi în Elveția prin Elveția, în țările care sunt astăzi în Elveția, în trei cu vagoane de clasa a doua și în fiecare vagon am fost primiți de mulțime de oameni și de soldați în parașă. Toți veneau la noi cu țigări, cu ciocolată, cu ilustrații, cinstindu-și. Ni se lăsa și găseam cuvințe cum să le arătam recunoștința noastră și să le mulțumim. Cu stimă: Valeria N. Coză, din Sohodol, infanterist în reg. 50

Pentru înzestrarea felelor sărace. Vecheul vicențor al "Reuniunii sodalilor români din Sibiu", de Nicola Rosca, calegraf, acordat cu același sub armă, participat înainte în 10 Februarie n. c. la o cunoștință a mai multe sute de prieteni și prietene ai Reuniunii (soldați și dame), a adunat cu pălăria "Dumnezeu vește", în fondul Victor și Eugenia Tordășanu pentru înzestrarea felelor sărace suma de cor. 35. Tutorul darurilor le exprimă sincere mulțumite: Vic. Tordășanu, președinte.

Film Henry Porten, La Apollo, cincimatograf în Strada Schevis, se reprezintă Marii, în 19 Februarie, la ora 4^a, și 8^a/seara; ca: Căsătoria unei păciști, comedie în 4 acte. — Miercuri și Joi, în 21 și 22 Februarie: Maiestatea sa banal.

Jertfe de sărbători pentru fundațiunea ziaristilor

Continuarea a III-a

Transport C 2401

Adam Gh, funcț. de bancă, Chișinău	1	László, Dr. Sim, subloc., Arad	3
Albu Stefan, director, Brad	4	Lazar, Dr. Aur, adv., Oadea-mare	20
Alimăsan Vas., mare prop., Alma	20	Lazar Coriolan, prot., Halmagiu	20
Anonim, Arad	2	Leucuță Coriolan, inv., Smârdan	1
Ardelean Emilia, soție de preot, Erdély	1	Ludu Andrei, prot., Lăpuș-ung.	10
Bălășoi Anton, prot., Uliniță	1	Majer, Dr. Aur, Oradea-mare	10
Ban Salvi, Chișinău	2	Manoliu Fabricius, prot., Lipova	5
Bârnamești, bancă, Bucovet	5	Marișeanu Emili, teolog, Uioara	5
Barbu, Dr. Dimit., prot., Chișinău	5	Micuță, Dr. Liviu, adv., Del	10
Barbu, Dr. Sever, Timișoara	5	Mihai Ioan, banchier, Carâșanca	5
Berde Nic, notar, Mihăileni	2	Mihdin Oh, inv., pent., Chișinău	5
Beleș loan, notar public, Chișinău	2	Moldovan Dm., prot., Sighișoara	3
Besan Valer, director, Hunedoara	2	Moldovan Efrem, inv., Pececa	3
Borza Nic, protopop, Făgăraș	1	Muntean Daniil, not. pens., Uioara	6
Borștei Emil, Bistrița	2	Munteanu Iosif, secret. de bancă, Cluj	6
Buna, Dr. Ion, adv., Oradea-mare	20	Mureșan Iustin, întrepr. Bală de Cris	2
Burza fratii, com., Arad	1	Mureșan Iovian, com., Brad	3
Buzura, Dr. Gavril, adv., Lăpuș-ung.	10	Năsău Ioan, preot, Bogdana	2
Chișa Emil, sef cont., Bistrița	1	Novalc Dr. Aurel, adv., Biserica alăb.	2
Chirica Nicolae, Vidra	1	Novac, Dr. Aur, adv., Pececa	10
Chirica Sim, prop., Hunedoara	10	Oltenean Ioan, prot. onor. Felcsőszcs	10
Cioban Dr. Aurel, adv., Lipova	40	Oltenean Dr. Ioan, adv., Lăpuș-ung.	5
Cimponor Ion, prop., Lipova	4	Opre Petre, stegar, Arad	5
Ciorogor, Roman R. viacar, Oradea-mare	1	Orășan Isolă, secret. de bancă, Cluj	4
Cizor, Lazăr, comisarabil, Versec	1	Pante Arcadiu, econom. Pececa	2
Codrean Dr. Ion, adv., Chișinău	15	Papp Georgiu, arhiv. Odește-mare	2
Codrean O. Inv., Chișinău	10	Papp Dr. Gh., adv., Zalău	2
Comşa, Dr. Nic, medic, Csepreg	10	Papp Grigoriu, Gherla	4
Concordia, bancă, Ghârța	20	Păscutin, Dr. Sil., adv., Borosneu	3
Cormos, Em. Alex., M.-Vásárhely	20	Pătâșca Gh., adv., Turda	4
Coroana, bancă, Bistrița	1	Pătâșca Vas, prot., Motoană	2
Corvinăneanu, bancă, Hunedoara	1	Petrică Ion, sublocut. Săria	4
Cosma Andrieu, dator, Sîmleu	1	Petrut, Dr. Ioan, adv., Lăpuș-ung.	10
Cosma Dr. Gavril, adv., Beiuș	20	Pintea Ag., sef cont., Dej	10
Crisigni Dr. Gh., adv., Arad	1	Păsău N. Col., preot, Brad	1
Crisan Ilariu, prop., Beiuș	1	Părvă Lazăr, econom. Brad	5
Cristea Ilie, preot, Luncoșura	4	Pletosu Grigorie, prot., Bistrița	5
Cristea, Dr. Nicodim, prof., Cuij	10	Pop Emili, prot., Uioara	20
Cutean Ella, Brad	5	Pop Nicolae, preot, Ormădea	10
Dămian Vasile, deputat, Brad	5	Popescu Ioan, paroch, Pececa	10
Diamandii Josif, sef cont., Oradea-mare	10	Popovici Ioan, hrv., Edel	5
Dima Constatin, cassar, Hunedoara	1	Popovici Liviu, dr. Chișinău	5
Drăgan, Dr. Val., secr. de bancă, Cluj	2	Pordea, Dr. Ag., adv., Ciuja	4
Drăgan Partenie, Halmagiu	2	Rădu Dr. Ioan, prot., Brad	3
Elekes, Dr. Ioan, medic, Sebeș	10	Rimbaș Maria, soție de preot, Brad	2
Economist, bancă, Cluj	20	Rimbaș Petru, brad, Paroh	2
Farkas A., Torda	2	Rosca Petru, prop., Uioara	5
Ferentz Ion, inv. pens., Criștișor	2	Rosceanu Petru, locot., Cuij	5
Feier Adalita, inv., Brad	2	Rosuțin Dum., notar, Chișinău	2
Floța Grădini, prot., Cetea rom.	5	Stoia Mih., prop., Brad	2
Frâncu, Dr. Andrei, adv., Cluj	10	Săvica Traian, econom. Tohani	5
Fugăd Ion, paroh, Luncoiu de Jos	1	Suciuc Silviu, refer. cons., Oradea	2
Furnica, bancă, Făgăraș	1	mare	5
Georgiu Ioan, prepozit, Gherla	5	„Sfîntul”, bancă, Uioara	10
Gherman Nic., preot, Rohia	5	Ștefan Ioan, inv., Rostoci	1
Ghebeles, Dr. Lazar, adv., Pececa	10	Tautan Ioan, Dězna	4
Hango, Dr. Valer, adv., Dej	4	Toma Costi, cassar, Făgăraș	5
Hărăguș, Dr. Stel., adv., Brad	3	Trăilă Ilie, adv., Verset	3
Herbay Iuliu, secretar, Arad	3	Tripon Dr. Gavril, adv., B. străjă	3
Herban Teodor, protop., Dej	10	Tulbure Gh., asesor cons., Oradea	5
Impărăton, prop., Brad	3	mare	5
Însolitele de credință, Cărășău	10	Turcean Gh., prot., Telciu	4
Înțeleptul, Pens., Inv., Brad	5	Vajda, Dr. Ioan, adv., Dej	15
Ionești Teodor, adv., Lipova	5	Văjăian Traian, prot., Arad	20
Iuga Lăză, protop., Măguicău	2	Veliciu Ileana, Chișinău	3
Ivan Ioachim, protop., Poidele	2	Vlad V., bancă, Brad	2
Jiga Matei C., director, Făgăraș	5	Vlăduță Gavril, prop., Cluj	2
Jidă Elena, funcț. de bancă, Halmagiu	5	Zepenig, Dr. Petru, adv., Verset	5
Jula Gh., inv., Brad	1	Zerna Elena, func. de bancă, Brad	3
Lador, Dr. Gavril, adv., Oradea-mare	4	Zerna Ionel, Brad	1
Lalu Const., prop., Uioara	5	Zerna Ilie jun. Brad	1

Cor. 3718

Posta redactiei.

Din E. M. în Timișoara. Se publică Schita ce vă interesează, nu se găsește în numerole din Februarie-Martie 1915.

Rădăm correspodienții noștri să ne adreseze scrierile la Redacția ziarului "Telegraful Român", și nu la numele membrilor din redacție.

